

RECHTER JAN VAN DER DOES

De praktijk van mr. Simon Kok

Voor mr. Simon Kok lijkt het strafrecht een toevalligheid, zoals ook misdaad dat is. En toeval laat zich niet dwingen. De sancties van het recht hebben nauwelijks invloed op de keuzes van zijn cliënten, terwijl ook andersom het recht niet in zichtbare verlegenheid wordt gebracht door de geringe effecten. Recht en misdaad cirkelen als twee blinde dansers om elkaar heen.

En afgezien daarvan, welke vrijheid hebben mensen eigenlijk? Zitten zij niet vast als een marionet aan touwtjes rond de vinger van eenzelfde onzichtbare hand? Heeft eigen inbreng enige invloed op de uitkomst? De ene of de andere rechter, de ene of de andere verdachte, het één of het andere woord, het maakt in wezen niet veel uit.

Ooit was het anders. Dertig jaar geleden kwam mr. Kok op de golven van de collectieven de advocatuur binnen. Het was de bekende tijd van maakbaarheid en verbeelding. Het ging om de belangen van geschonden vrouwen en uitgezogen huurders. Krakers en arbeiders bevolkten het open spreekuur.

In de loop der jaren hebben de maten hun carrière elders gevonden. Zij namen de vitaliteit mee. Alleen mr. Kok bleef achter. De jaarlijkse tredmolen van honderden zaken in een solitaire praktijk deed het vuur langzaam maar zeker doven.

Mr. Kok is nu een leeftijdloze vijftiger. Het lange grijze haar is naar achteren gekamd. Hij heeft een trage tred, die door sommigen als een teken van diepzinnigheid wordt beschouwd. Zijn openvallende toga wordt door de bef bijeengehouden. Een leesbril bungelt op zijn buik.

Soms is hij te vroeg. Dan zwerft hij als een dakloze door de gangen van de rechtbank en neemt uiteindelijk plaats op de achterste bank van de zittingszaal. Daar luistert hij, voorovergebogen, naar het betoog van zijn voorganger. De bril vergroot de ogen, waardoor het lijkt alsof hij in een staat van voortdurende verbazing verkeert.

Een plotselinge verliefdheid deed een jaar geleden dit kalme bestaan op zijn grondvesten trillen.

Zij was cliënte en woonde al jaren in Nederland. Tweemaal eerder was een procedure om een verblijfsvergunning op niets uitgelopen. Een jonge vrouw met een kwetsbare glimlach.

Voor het eerst sinds jaren iemand die niet inwisselbaar was.

Illustratie: Wouter van Riesen

Maar het enthousiasme van mr. Kok sloeg niet over op de overheid, zodat het uiteindelijk de bestuursrechter was die zich moest buigen over de vraag of deze liefde vertaalbaar was in een verblijfsvergunning. Er waren moeilijke vragen over de duurzaamheid van de relatie en over de financiële draagkracht van mr. Kok. Door de euforie waarin hij verkeerde kon hij niet goed achterhalen wat van die vragen de relevantie was. Maar de oude verbeelding kwam tot leven, en hij had woorden die een wereldrijk konden stichten.

Haar problemen uit het verleden omschreef hij in schrille kleuren, terwijl de toekomst hem en haar toelachte. Als zij eerst maar eens uit vreemdelingenbewaring kwam.

De bestuursrechter zag er niets in, en daarna het meisje ook niet meer.

Sindsdien zwerft mr. Kok weer door de rechtbank en bedient arbeider en kraker als voorheen. Het avontuur heeft zijn trekken verscherpt. Hij zit op de achterste rij, met nog grotere verbazing. Hij weet als geen ander: we zijn spelers in een spel, waarvan wij het plot niet hebben bedacht. ●